جاڕنامە بۆ یەکڕیزی سوپا و لەشکر و خاک!.. حەمید تەقوایی

وەرگێڕانی بۆ کوردی: کاوە عومەر

ئەو جاڕنامەی کە لەژێر ناوی مەهسادا بڵاوکراوەتەوە هیچ پەیوەندییەکی بە شۆڕشی مەهساوە نییە. ئەمە ڕەمزی ئایدیالی ژن ژیان ئازادی نییە، تەنانەت ڕەنگدانەوەی داخوازییەکانی کرێکاران، مامۆستایان، خانەنشینان و بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان نییە کە ساڵانێکە لە پێناو ماف و داواکارییە ئینسانییەکانیان خەبات دەکەن. بەڵکو وەک دەبینین بە کردەوە لە خاڵی پێچەوانەی ئایدیاڵ و ئامانجەکانی شۆڕشدایە.

لەم جاڕنامە ٦ کەسییەدا، بە پێچەوانەی جاڕنامەکەی ٢٠ ڕێکخراوە پێشەی و مەدەنییەکان، هیچ باسێک لە “دابینکردنی سەلامەتی کار و ئاسایشی کار و زیادکردنی دەستبەجێی مووچەی کرێکاران و مامۆستایان و فەرمانبەران و سەرجەم کرێکارانی کار و خانەنشین” نەکراوە لە “ئازادی بێ کەت ومەرجی بیروڕا”. , دەربڕین و بیرکردنەوە، چاپەمەنی”. هیچ باسێک لە “نەهێشتن و هەڵوەشاندنەوەی یاسا و فۆڕمی جیاکاریی بێ مەرج لە دژی پەیوەندی و مەیلی سێکسی و جێندەری”، نە لە “قەدەغەکردنی کاری منداڵان و دابینکردنی ژیان و خوێندنیان جیا لە پێگەی ئابووری و کۆمەڵایەتی خێزان”. و “بەخۆڕایی دروستکردنی پەروەردە و چاودێری تەندروستی بۆ هەموو خەڵک” وتەیەکی باو و ئاساییە. بەڵکو پەیوەندی بە کۆنوانسیۆنە نێودەوڵەتییەکان، ڕۆڵی کارناسان و یەکپارچەیی ئێران چەندین جار جەخت دەکرێتەوە. ئەم بەڵگەنامەیە زیاتر لە ڕێکەوتنە دیپلۆماسییەکانی بیرۆکرات و تەکنۆکراتەکان دەچێت نەک جارنامەیەک بۆ ئازادی و یەکسانی و خۆشگوزەرانی!

خەمی سەرەکی نووسەرانی ئەو بەڵگەنامەیە دەتوانین لە سێ شتدا کورت بکەینەوە: یەکپارچەیی خاکی ئێران بە پەنابردن بۆ سوپا، پاراستنی بیرۆکراسی و تەکنۆکراسی و پابەندبوون بە ڕێککەوتنامە نێودەوڵەتییەکان. واتە کاروباری هاوبەشی هەموو دیکتاتۆرەکانی پابەند بە بازاڕی ئازادەوە، هەر لە پینۆچێ و محەمەد ڕەزا پەهلەویەوە تا ئەردۆغان و ژەنەڕاڵ سیسی!

لەمەشدا یەکگرتنی ئێران کە ناوەکی دیکەی "هێڵی سووری یەکپارچەیی خاک"ە، جێگەیەکی بەرچاوی هەیە. لە بڕگەی دووهەمدا "پاراستنی یەکپارچەیی خاکی ئێران بە قبوڵکردنی هەمەجۆریی زمانی، نەتەوەیی (نەتەوەیی)، مەزهەبی و فەرهەنگی" ڕادەگەیەنێت و لە بڕگەی تایبەت بە تێکەڵبوونی شارەزایانی سوپای پاسداران لە سوپادا، ئەرکی سوپا ڕاگەیەندراوە "تەنها بە بەرگریکردن لە یەکپارچەیی خاکی وڵات". دیارە ئەم بڕگەیە بڕیارە جەخت لەسەر دەستوەرنەدانی سوپا لە کاروباری ناوخۆدا بکاتەوە، بەڵام لە ڕاستیدا ڕێگا بە چەوساندنەوەی خەڵکی ژێر چەوسانەوەی نەتەوەیی دەکاتەوە کە دەیانەوێت بەرگری لە مافەکانیان بکەن. تەنانەت لە پێناسەی فەرمی حکومەتەکان و داب و نەریتی نێودەوڵەتیشدا ئەرکی سوپا بەرگریکردنە لە میللەت یان لەنیشتیمان بەرامبەر دوژمنە دەرەکییەکان (باسی ئەوە ناکەم کە ئەمە تەنها ڕوپۆشێکە بۆ بەرگریکردن لە بەرژەوەندی چینی دەسەڵاتدار). بەڵام نووسەرانی ئەو بەڵگەنامەیە ئەوەندە عاشقی پاراستنی یەکپارچەیی بوون، ئەرکی سوپاکەیان بە بەرگریکردن لە یەکپارچەیی خاکی ئێران دیاری کردووە.

بە شێوەی کردەیی و واقیعبینانە، هیچ حیزب و هێزێک، نە لە کوردستان و نە لە سیستان و بەلوچستان، ئازەربایجان و ناوچە سنوورییەکانی دیکەی ئێران، داوای جیابونەوە ناکەن، بەڵام ناسیۆنالیزمی عەمەتخوازی فارس هەمیشە بە بیانوی جوداخوازییەوە هاتووە بەیان. هەروەها جاڕنامەی ئاوەهایی ٦ کەسی هەمان ئامێر دەژەنێت. نووسەرانی جاڕنامەکە، بە "قبووڵکردنی فرەچەشنی زمانەوانی، نەتەوەیی (نەتەوەیی)، ئایینی و کولتووری بە پاراستنی یەکپارچەیی خاکی ئێران" و جەختکردنەوە لەسەر ئەرکی سوپا بە ئەم یەکپارچەییە، لە ئێستاوە دەستیان کردووە بە گۆپاڵ هەڵسوڕاندن. لەم جاڕنامەدا تەنانەت لە بەکارهێنانی دەستەواژەی "چەوساندنەوە و هەڵاواردنی نەتەوەیی" دوور دەخرێتەوە. ئەمەش ڕووبەڕووبوونەوەی هەڵاواردن و ستەمکاری نەتەوەیی نییە، هەڕەشەکردنە لەو کەسانەی کە ناڕەزایەتی دەردەبڕن بەرامبەر بە ستەم و هەڵاواردنی نەتەوەیی.

جیابوونەوە تابۆ نییە، بەڵکو بەشێکە لە مافی مرۆڤەکان لە ژێر چەوساندنەوەی نەتەوەیی لە هەر وڵاتێکدا. جاڕنامەی ژن ژیان ئازادی شۆڕشی ژنان پێویستە بێ مەرج داوای مافی یەکسان بۆ هەموو مرۆڤە چەوساوەکان و هەڵاواردنی نەتەوەیی بکات و ڕایبگەیەنێت کە ئەگەر بەهەر هۆکارێک گەلی ستەملێکراو بیەوێت لە ڕیفراندۆمێکی ئازاددا لە ئێران جیابێتەوە، ئەوا پێویستە ئەو مافە بەفەرمی بناسرێت.

یەکپارچەیی خاک تابۆ یان هەرەسی سوور نییە تەنانەت بۆ ئەو حکومەتانەی کە جاڕنامەکەیان بە دیموکراسی ناویان دەبات. لە کەنەدا دوو ڕیفراندۆم بە جیابوونەوەی ویلایەتی کیوبیک ئەنجام دراوە و حیزبی جوداخوازی ئەم پارێزگایە کە بە ئازادی کاردەکات و نوێنەری لە پەرلەمانی ئەو وڵاتە هەیە، دەیەوێت ڕیفراندۆمێکی دیکە ئەنجام بدات. دوو نموونەی دیکە لە مێژووی هاوچەرخی ئەوروپادا جیابوونەوەی نەرویج لە سوید و فینلاند لە ڕووسیایە لە دوای ڕیفراندۆم. وادیارە نووسەرانی جاڕنامە ٦ ئەندام، کە لەبری پلانی تایبەتی مافی ئازادی و خۆشگوزەرانی خەڵک، بەردەوام سوێند بە کۆنوانسیۆنی نێودەوڵەتی و حکومەتە دیموکراتییەکان دەخۆن، لەم حاڵەتە تایبەتەدا، پێیان باشتر بووە پەیڕەوی لە نەریتی سەرکوتگەرانە بکەن لە گەورەیی خوازی فارسی. ئەوان ئەرکی سوپاکەیان بە پاراستنی “یەکپارچەیی خاکی ئێران” پێناسە دەکەن و مەبەست لە “قبووڵکردنی فرەچەشنی زمانەوانی، نەتەوەیی و نەتەوەیی” پاراستنی ئەو یەکپارچەییەیە! ئەمە داکۆکیکردن لە مافی مرۆڤ چەوساوەکان و هەڵاواردنی نەتەوەیی نییە، بەڵکو هەڕەشە لە ئەوانە.

من ناچمە ناو پێداچوونەوە بە بڕگەکانی تری ئەم جاڕنامەیە. هەمان نیگەرانی “یەکپارچەیی خاک” و پابەندکردنی سوپا (لەگەڵ پسپۆڕانی سوپای پاسدا) بە پاراستنی بەسە بە پووچەڵکردنەوەی تەواوی ئەم بەڵگەنامەیە.

هەروەک لە سەرەتادا ئاماژەمان پێدا، دابەزاندنی ئەم جاڕنامەیە، زەبرلێدانی حکومەت و سیستەمی مەوجود نییە، بەڵکو گواستنەوەیە لە کۆماری ئیسلامی بۆ کەمترین گۆڕانکارییەوە. دژایەتیی بنچینەیی شۆڕش و گۆڕانکارییە بنەڕەتییەکانی سیستەمی هەبوو، هەمیشە بەشێک بووە لە ناسنامە و ستراتیژی هێزە ڕاستڕەو و پاشایەتییەکان. هەروەها ئەم بەڵگەنامە ٦ کەسییەی ئێستا وەرگێڕانی هەمان هێڵ و ناسنامە و ستراتیژی ئۆپۆزیسیۆنی ڕاستە لە ژێر فشاری شۆڕش و بە گۆڕینی بە فۆرمێکی نەتەوەیی و نیشتمانی ناسیۆنالیزمی گەورەیخوازی فارس. لە ئێستادا کۆمەڵگا وەڵامی ئەم “یەکخستنی سوپا و بیرۆکراسی و تەکنۆکراسی”ی داوەتەوە:

“ئاڵای ناڕەزایەتییە بنەڕەتییەکان کە ئەمڕۆ لە لایەن ژنان، قوتابیان، مامۆستایان، کرێکاران و دادخوازان و هونەرمەندان، کوئێرەکان Queer ، نووسەران و خەڵکی ستەملێکراوی ئێران لە سەرتاسەری وڵات لە کوردستانەوە تا سیستان و بەلوچستان بەرزکرایەوە و کەم پێشینەترین پشتیوانیی نێودەوڵەتی تا ئێستای

وەرگرتووە". ناڕەزایەتییەکە لە دژی ژنکوژی و جیاکاریی ڕەگەزی، نائەمنیی ئابووری بێکۆتایی، کۆیلایەتی کرێ ، هەژاری و نەهامەتی و چەوساندنەوەی چینایەتی، چەوساندنەوەی نەتەوەیی و ئایینی، شۆڕشەکە لە دژی هەر جۆرە ستەمکارییەکی ئایینی و نائایینی کە زیاتر لە بوونی هەیە کە بەدرێژایی زیاتر لە یەک سەدەی ڕابردوو بەسەر ئێمەدا – خەڵکی هەموو ئێران سەپێنراوە.

ئەم ناڕەزایەتییە سەروژێرکەرە لە هەناوی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییە گەورە و مۆدێرنەکان و سەرهەڵدانی نەوەیەکی شکست هەڵنەگەر سەرهەڵدەدەن کە بڕیاریان داوە کۆتایی بە مێژووی سەد ساڵ دواکەوتوویی و مانەوە لە پەراوێزی ئایدیالی مۆدێرن و ئاوەدان وکۆمەڵگای ئازاد لە ئێران بهێنن.

لە جاڕنامەدا کەمترین داواکاری ٢٠ ڕێکخراوەوەدا

ئێمە ئەو ئاڵایەیە کە لە ئێستادا "لە سەر لوتکەی بەرزی ئازادیخوازیدا" بەرز دەکرێتەوە.

١٠ی ئازاری ٢٠٢٣